

OŠ Gustava Šiliha Laporje

RAZISKOVALNA NALOGA

KRAJ, KJER SE KONČAJO SANJE

Raziskovalno področje: interdisciplinarno
(sociologija, etnologija)

Mentorica:

Renata Kovačič, prof.

Avtorici:

Katja Aksentijević, 23. 2. 1997

Mojca Zorko, 21. 3. 1997

Lektorica:

Metka Urleb, prof.

Laporje, februar 2011

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujema mentorici, gospe Renati Kovačič, za pomoč, napotke, potrpežljivost, svetovanje, usmerjanje in spodbujanje pri delu. Zahvaljujema se tudi gospe Metki Urleb za lektoriranje naloge.

Hvala vsem učenem in staršem učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje, da so vestno odgovorili na vprašanja v najini anketi.

Posebna hvala tudi gospe Heleni Kropelj Celan, vodji Urada za delo Slovenska Bistrica, za prijaznost in izčrpen intervju.

Radi bi se zahvalili vsem, ki so kakor koli pripomogli k uresničitvi raziskovalne naloge.

POVZETEK

Za temo raziskovalne naloge sva si izbrali brezposelnost, saj je ta tema zadnje čase zelo aktualna in sva želeli o tem izvedeti kaj več.

Za raziskovalno nalogo sva se odločili predvsem zato, ker sta najina starša v letu 2010 postala brezposelna. Odločili sva se, da raziščeva ali so tudi starši učencev naše šole postali v tem letu ali morda že prej brezposelni, in če je več brezposelnih očetov ali mater učencev naše šole. Zanimalo naju je tudi, kako je brezposelnost opredeljena, kakšne vrste brezposelnosti poznamo, kaj je vzrok za brezposelnost, kakšne so njene posledice, koliko prebivalcev občine Slovenska Bistrica je brezposelnih, in če se brezposelnost prebivalcev občine Slovenska Bistrica z leti povečuje ali ne. Želeli sva raziskati tudi, kaj storiti in kako si pomagati, ko ostaneš brez službe.

Pri svojem delu sva uporabljali različne metode dela: delo s knjižnimi viri in literaturo, metodo anketiranja, metodo raziskovalnega intervjuja ter metodo analize in sinteze.

Ugotovili sva, da obstaja več vrst brezposelnosti, te so sezonska, dejanska, frikcijska, prikrita, strukturna in ciklična. V letu 2010 je brezposelnih postalo manj staršev učencev naše šole kot sva pričakovali, le sedem. Brezposelnih pa je več žensk kot moških. Brezposelnost staršev vpliva na družinske člane. Starši so povedali, da se otroci zavedajo njihove brezposelnosti.

V občini Slovenska Bistrica se brezposelnost z leti bistveno ne povečuje. Poznamo pa več vzrokov za brezposelnost in ti so: osebe so lahko brezposelne, ker so brez strokovne izobrazbe, ker so iskalci prve zaposlitve, zaradi invalidnosti ... Prav tako poznamo veliko posledic brezposelnosti. Ločimo jih na posledice brezposelnosti z družbenega vidika (npr. brezposelnost poslabšuje kakovost življenja) in na posledice brezposelnosti z vidika posameznika (npr. finančne posledice).

Zapisali sva tudi nekaj nasvetov, kaj storiti, ko ostaneš brez službe: urediti je potrebno zdravstveno in denarno nadomestilo, zagotoviti si je potrebno strokovno svetovalno pomoč, pri iskanju zaposlitve premisliti, kaj želite narediti in kaj lahko naredite, povečati je potrebno svojo dodatno in prodajno vrednost, zavedati se, da je iskanje

zaposlitve naša trenutna zaposlitev, izkoristiti je potrebno tudi možnosti spleta, ohraniti in vzpostaviti je potrebno svojo pozitivno naravnost in izkoristiti to situacijo, kot priložnost za nov začetek.

Ključne besede: brezposelnost, merjenje brezposelnosti, vrste brezposelnosti, zaposlenost, javna dela, delo na črno

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	9
2 TEORETIČNI DEL	11
2.1 KAJ JE BREZPOSELNOST	11
2.2 VRSTE BREZPOSELNOSTI.....	11
2.2.1 SEZONSKA BREZPOSELNOST	12
2.2.2 DEJANSKA BREZPOSELNOST	12
2.2.3 FRIKCIJSKA BREZPOSELNOST	12
2.2.4 PRIKRITA BREZPOSELNOST	12
2.2.6 CIKLIČNA BREZPOSELNOST	13
2.3. MERJENJE BREZPOSELNOSTI.....	13
2.3.1. REGISTRIRANA BREZPOSELNOST	13
2.3.2 ANKETNA BREZPOSELNOST	13
2.4 BREZPOSELNOST V SLOVENIJI.....	14
2.4.1 BREZPOSELNOST PO LETU 1990	14
2.4.2 BREZPOSELNOST MED LETI 2005 IN 2009	15
2.5 VZROKI BREZPOSELNOSTI	16
2.5.1 PROBLEMI V DRUŽINI.....	16
2.5.2 FIZIČNA ALI PSIHIČNA NEZMOŽNOST OPRAVLJANJA DELA	16
2.5.3 VPLIV DRUŽBE.....	16
2.6 POSLEDICE BREZPOSELNOSTI.....	17
2.7 JAVNA DELA.....	18
2.8 KAJ STORITI, KO OSTANEŠ BREZ SLUŽBE.....	18
2.8.1 NASVETI	18
2.8.1.1. Urediti je potrebno zdravstveno zavarovanje in denarno nadomestilo ..	19

2.8.1.2. Zagotoviti je potrebno strokovno svetovalno pomoč pri iskanju zaposlitve	19
2.8.1.3. Pretehtati je potrebno svoje želje in zmožnosti.....	19
2.8.1.4. Povečati je potrebno svojo dodatno in prodajno vrednost	19
2.8.1.5. Iskanje zaposlitve je naša trenutna zaposlitev	19
2.8.1.6. Izkoristiti je potrebno možnosti spleta	20
2.8.1.7. Vzpostaviti in ohranjati je treba pozitivno naravnost	20
2.8.1.8. Izkoristiti situacijo kot priložnost za nov začetek.....	20
2.9 ŽENSKÉ IN DELO	20
2.10 DELO NA ČRNO	21
3 EKSPERIMENTALNI DEL.....	23
3.1 NAMEN RAZISKAVE	23
3.2 METODOLOGIJA	23
3.3 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	24
3.4 OBDELAVA PODATKOV.....	24
3.5 ANALIZA ANKETE ZA UČENCE	25
3.6 ANALIZA ANKET ZA STARŠE UČENCEV	28
3.7 ANALIZA ANKET BREZPOSELNIH STARŠEV	34
3.8 INTERVJU	36
4 RAZPRAVA	39
5. DISKUSIJA	42
5.1 MOŽNOSTI ZA NADALJNJE RAZISKAVE	43
5.2 UPORABNOST NALOGE	43
6 ZAKLJUČEK.....	44
7 LITERATURA IN VIRI	45
7.1 LITERATURA KNJIŽNIH VIROV.....	45
7.2 LITERATURA SPLETNIH VIROV	45
7.3 LITERATURA GRAFOV	46
7.4 LITERATURA SLIK.....	46

8 PRILOGE	47
8.1 Priloga 1: Anketni vprašalnik za starše učencev.....	47
8.2 Priloga 2: Anketni vprašalnik za učence.....	50
8.3 Priloga 3: Vprašanja za intervju.....	52

KAZALO SLIK

Slika 1: Struktura prebivalstva glede na aktivnost.....	14
Slika 2: Stres zaradi nezmožnosti opravljanja dela.....	17
Slika 3: Iskanje službe	20
Slika 4: Delo na črno.....	22

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Mesečno gibanje registrirane brezposelnosti v Sloveniji	15
Graf 2: Vzorec anketiranih učencev glede na razred.....	25
Graf 3: Vzorec anketiranih učencev glede na spol	25
Graf 4: Rezultati 3. anketnega vprašanja	26
Graf 5: Rezultati 4. anketnega vprašanja	26
Graf 6: Rezultati 5. anketnega vprašanja	27
Graf 7: Rezultati 6. anketnega vprašanja	27
Graf 8: Rezultati 7. anketnega vprašanja	28
Graf 9: Vzorec anketiranih učencev glede na spol	28
Graf 10: Vzorec anketiranih učencev glede na starost.....	29
Graf 11: Rezultati 3. anketnega vprašanja	29
Graf 12: Rezultati 4. anketnega vprašanja	30
Graf 13: Rezultati 5. anketnega vprašanja (odgovorili zaposleni).....	30
Graf 14: Rezultati 6. anketnega vprašanja (odgovorili zaposleni).....	31
Graf 15: Rezultati 7. anketnega vprašanja (odgovorili brezposelni)	31
Graf 16: Rezultati 8. anketnega vprašanja (odgovorili brezposelni)	32

Graf 17: Rezultati 9. anketnega vprašanja (odgovorili brezposelni)	32
Graf 18: Rezultati 10. anketnega vprašanja	33
Graf 19: Rezultati 11. anketnega vprašanja	33
Graf 20: Rezultati 12. anketnega vprašanja	34
Graf 21: Starostna struktura brezposelnih staršev	34
Graf 22: Spol brezposelnih staršev	35
Graf 23: Stopnja izobrazbe brezposelnih.....	35

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik za učence.....	47
Priloga 2: Anketni vprašalnik za starše učencev.....	50
Priloga 3: Vprašanja za intervju.....	52

1 UVOD

Za temo najine raziskovalne naloge sva si izbrali temo brezposelnost, saj sva v zadnjih nekaj mesecih to besedo velikokrat slišali. Raziskati želiva, kaj je do sedaj na tem področju že bilo raziskano, kakšne so vrste brezposelnosti. Raziskati želiva tudi, kako si brezposelni lahko pomagajo in kako čim prej ponovno dobijo zaposlitev.

Za raziskovalno nalogo sva se odločili predvsem zato, ker sta najina starša v letu 2010 postala brezposelna. Ker sva prijateljici, sva se odločili, da raziščeva ali so tudi starši učencev naše šole postali v tem letu ali morda že prej brezposelni. Zanima naju tudi, ali je več brezposelnih očetov ali mater učencev naše šole, kaj je vzrok za brezposelnost, kakšne so posledice brezposelnosti, koliko prebivalcev občine Slovenska Bistrica je brezposelnih, in če se brezposelnost prebivalcev občine Slovenska Bistrica z leti povečuje ali ne.

Dela sva se lotili z zbiranjem literature in virov, opravili sva intervju z vodjo Urada za delo Slovenska Bistrica, gospo Heleno Kropelj Celan, ter izvedli raziskovalno anketo med učenci tretje triade OŠ Gustava Šiliha Laporje ter med starši učencev celotne OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Med zbiranjem literature in virov sva ugotovila, da je tematika brezposelnosti zelo zanimiva študentom, ki se lotijo pisanja diplomskega dela. Ugotovili sva, da je na to temo napisanih kar nekaj nalog. Zasedili sva, da so že analizirali brezposelnost v Sloveniji po letu 1990, analizirali so tudi brezposelnost med mladimi v republiki Sloveniji, raziskali so, kakšne so psihosocialne posledice dolgotrajne brezposelnosti mladih v občini Velenje in podobno.

Meniva, da je najina raziskovalna naloga zanimiva za vse brezposelne in tudi zaposlene, saj so v njej zapisani nasveti, kako si pomagati, ko izgubimo delo, kaj nam nudi Zavod za zaposlovanje, kašni so vzroki in posledice brezposelnosti in druge zanimive ugotovitve.

V raziskovalni nalogi sva si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali so v letu 2010 starši učencev OŠ Laporje izgubili zaposlitev?
- Ali je vzrok za brezposelnost prenizka stopnja izobrazbe?
- Ali se brezposelnost z leti povečuje?
- Ali se veliko brezposelnih poslužuje dela na črno?
- Koliko prebivalcev občine Slovenska Bistrica je brezposelnih?
- Ali brezposelnost vpliva na družinsko življenje?
- Ali brezposelni starši menijo, da se njihovi otroci zavedajo njihove brezposelnosti?
- Ali obstaja več vrst brezposelnosti?

Na podlagi raziskovalnih vprašanj sva si zastavili naslednje hipoteze:

- Sva menija, da je približno 15 % staršev učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje izgubilo službo v letu 2010.
- Prenizka stopnja izobrazbe je vzrok za brezposelnost.
- Meniva, da se brezposelnost z leti povečuje.
- Veliko brezposelnih se poslužuje dela na črno.
- Meniva, da je v občini Slovenska Bistrica 30 % prebivalcev brezposelnih.
- Brezposelnost vpliva na družinsko življenje.
- Brezposelni starši menijo, da se njihovi otroci zavedajo njihove brezposelnosti.
- Meniva, da obstaja več vrst brezposelnosti.

Upava, da bova ob koncu raziskovalne naloge izvedeli kaj več o problematiki brezposelnosti ter skušali ugotoviti, na kakšen način bi si brezposelni lahko pomagali.

2 TEORETIČNI DEL

V teoretičnem delu bova predstavili, kako je brezposelnost opredeljena, kako se brezposelnost meri, kakšne so vrste brezposelnosti, kakšna je brezposelnost v Sloveniji, kakšni so vzroki in posledice brezposelnosti, javna dela in nasvete, s katerimi si lahko pomagamo, če ostanemo brez zaposlitve. Opisali bova tudi, kaj je delo na črno in kakšne so njegove posledice.

2.1 KAJ JE BREZPOSELNOST

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika je brezposelnost opredeljena kot "pojav, stanje, da je del ljudi brez stalnega dela, zaposlitve" [1].

V Wikipediji lahko zasledimo, da je brezposelnost "stanje brez uradne zaposlitve. Registrirano brezposelne osebe so prijavljene na ustreznih zavodih ali pa prejemajo denarna nadomestila" [2].

Brezposelnosti v socializmu praktično ne poznamo, problem predstavlja v kapitalističnih državah. Pogosto je stopnja brezposelnosti odvisna od gospodarskega stanja države. Slovenija je demokratična država [2].

2.2 VRSTE BREZPOSELNOSTI

Poznamo več vrst brezposelnosti :

- sezonska brezposelnost,
- dejanska brezposelnost,
- frikcijska brezposelnost,
- prikrita brezposelnost,
- strukturna brezposelnost,
- ciklična brezposelnost [3].

V nadaljevanju sledi kratek opis vsake izmed naštetih vrst.

2.2.1 SEZONSKA BREZPOSELNOST

Sezonska brezposelnost je posledica nihanj v proizvodnji, do teh pride npr. zaradi same narave dejavnosti, vezana je na določeni letni čas. S tem nihanjem se podjetja prilagajajo z najemanjem in odpuščanjem delavcev in delavk [4].

2.2.2 DEJANSKA BREZPOSELNOST

Dejansko brezposelne osebe so po definiciji Mednarodne organizacije za delo tiste osebe, ki niso zaposlene, ki niso opravljale kakšnega dela za plačilo, ki so aktivno iskale zaposlitev, in ki bi bile zaposlitev tudi takoj pripravljene sprejeti, če bi jo našle [4].

2.2.3 FRIKCIJSKA BREZPOSELNOST

Ta vrsta brezposelnosti se pojavlja zaradi stalne menjave zaposlitve prebivalstva. Ta brezposelna vrsta je posledica prehoda delavca ali delavke iz enega v drugo podjetje, iskanja prve zaposlitve po končnem šolanju, občasnega čakanja na zaposlitev itd. Tovrstna zaposlitev je le začasna, saj traja do nekaj mesecev in predstavlja samo obdobje med dvema stalnima zaposlitvama [4].

2.2.4 PRIKRITA BREZPOSELNOST

Vrste prikrite brezposelnosti so podzaposlenost in latentna zaposlenost.

Podzaposlene ali delno brezposelne so tiste osebe, ki so sicer zaposlene ali samozaposlene, vendar bi želele delati več ali na zanje bolj primernih delovnih mestih. V podzaposlenost uvrščamo zaposlitev s skrajšanim delovnim časom, delno upokojitve in občasno zaposlitev.

Latentno brezposelne so tiste osebe, ki niso zaposlene, ne iščejo več zaposlitve, vendar so se pripravljene takoj, ali ob določenih pogojih zaposliti [4].

2.2.5 STRUKTURNA BREZPOSELNOST

Izhaja iz neuskklajenosti med ponudbo in povpraševanjem po delavni sili oz. po določenih poklicih. Najpogostejši vzrok zanjo so tehnološke spremembe (npr. avtomatizacija, uvajanje informacijske tehnologije itd.). Zaradi teh je določeno število ljudi lahko trajno izločenih iz proizvodnega procesa, še posebej, če nimajo ustrezne izobrazbe, da bi bila mogoče zaposlitev drugje [4].

2.2.6 CIKLIČNA BREZPOSELNOST

Nastala je zaradi gospodarskih ciklov. Zaradi recesije vsi sektorji ali vsaj večina zmanjša proizvodnjo in odpušča delovno silo, zato se brezposelnost lahko pojavlja med vsemi kategorijami zaposlenih, ne glede na vrsto dela [4].

2.3. MERJENJE BREZPOSELNOSTI

Pri ugotavljanju brezposelnosti se velikokrat pojavi težava, in sicer koga šteti med brezposelne ljudi. Seveda tistega, ki ni zaposlen, vendar praksa kaže, da ni tako. V Sloveniji sta dva načina, kako meriti brezposelnost. To sta registrirana brezposelnost in anketna brezposelnost. Sledi kratek opis vsake posebej [3].

2.3.1. REGISTRIRANA BREZPOSELNOST

Oseba se šteje med registrirane brezposelne, če nima redne zaposlitve, če je sposobna in voljna delati ter pripravljena sprejeti zaposlitev primerno njeni strokovni usposobljenosti, in če se zaradi zaposlitve prijavi na izpostavi Zavoda za zaposlovanje. Stopnja brezposelnosti izračunava Statistični urad Republike Slovenija [3].

2.3.2 ANKETNA BREZPOSELNOST

Anketa o delovni sili je najobsežnejše uradno anketiranje gospodinjstev v Sloveniji. Namen je pridobiti podatke o stanju in spremembah na slovenskem trgu delovne sile prebivalstva Republike Slovenije. Stopnja anketne brezposelnosti se ugotavlja s četrletnimi anketami o delovni sili. Anketa se izvaja skladno z navodili Mednarodne

organizacije za delo (ILO) in Statističnega urada Evropske unije (Eurostat). Po teh so brezposelne tiste anketirane osebe, ki niso bile delovno aktivne, vendar aktivno iščejo delo in so v naslednjih dveh tednih pripravljene sprejeti delo. Največ je registrirane brezposelnosti, najmanj pa dejanske brezposelnosti [3].

Za merjenje brezposelnosti je treba opredeliti, kdo je brezposelna oseba. To lahko ponazorimo z naslednjo sliko strukture prebivalstva glede na aktivnost.

Slika 1: Struktura prebivalstva glede na aktivnost [6]

Med aktivno prebivalstvo v Sloveniji spadajo moški v starosti 15–64 let in ženske v starosti 15–59 let.

Stopnjo brezposelnosti izračunamo tako, da število brezposelnih v nekem trenutku delimo s celotno delovno silo (aktivnim prebivalstvom) [6].

2.4 BREZPOSELNOST V SLOVENIJI

2.4.1 BREZPOSELNOST PO LETU 1990

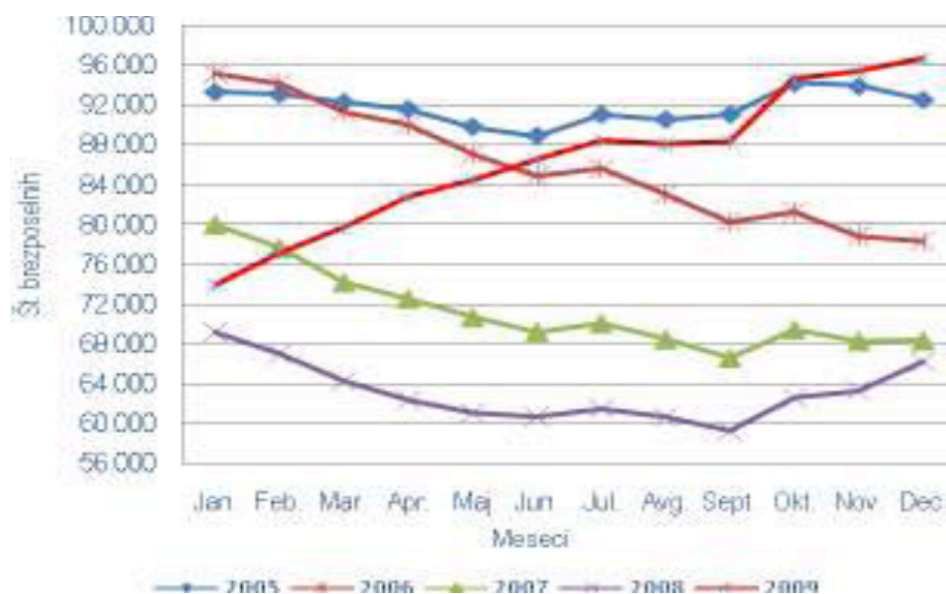
Po osamosvojitvi Slovenije je začela brezposelnost v začetku devetdesetih let strmo naraščati, med drugim tudi zaradi zapiranja neuspešnih podjetij, izgube bivšega

jugoslovanskega trga itd. Poleg globalnih sprememb se je moral slovenski trg dela soočiti še z dodatnimi izzivi, ki so bili pogojeni s spremembo gospodarskega sistema; z izgubo velikega obsega trgov in s tem pospešene izgube delovnih mest v sektorju; s procesi privatizacije in denacionalizacije; s vplivom t.i. otroških bolezni večstrankarskega sistema; s potrebo po spreminjanju vrednot, miselnosti in načina funkcioniranja večine prebivalstva.

Za Slovenijo je bilo v tem obdobju značilno, da je bilo veliko poklicno neusposobljenega prebivalstva, premalo prebivalstva z visoko stopnjo izobrazbe, premalo uvajanih programov dodatnega usposabljanja itd. Pri zaposlovanju in brezposelnosti pa smo se srečevali s še enim pojavom: vsi zaposleni namreč niso bili v rednem delovnem razmerju [3].

2.4.2 BREZPOSELNOST MED LETI 2005 IN 2009

Gospodarska kriza se je z nekajmesečnim zamikom pokazala tudi na trgu dela. Dotok novih brezposelnih oseb je v letu 2009 močno porasel. Na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje je bilo v povprečju prijavljenih 86.354 brezposelnih oseb, 36,6 % več kot v letu 2008. Konec decembra 2009 je bilo prijavljenih 96.672 brezposelnih oseb, kar je za 45,9 % več kot istega meseca lani (66.239 brezposelnih oseb). Na novo je bilo prijavljenih 114.496 brezposelnih oseb ali 61,7 % več kot v letu 2008 [9].

Graf 1: Mesečno gibanje registrirane brezposelnosti v Sloveniji [9].

Iz grafa lahko razberemo, da je od leta 2005 do leta 2008 brezposelnost padala, potem pa strmo narasla v letu 2009.

2.5 VZROKI BREZPOSELNOSTI

Vzrokov zakaj so posamezniki brezposelni je več. Najpogostejši vzroki za brezposelnost so problemi v družini, fizična ali psihična nezmožnost opravljanja dela ter vpliv družbe [5].

2.5.1 PROBLEMI V DRUŽINI

Problemi v družini se pogosto pojavljajo zaradi vsakdanje naglice, pomanjkanja časa, različnih interesov družinskih članov, prevelikih pričakovanj, različnih značajev, brezposelnosti, revščine ... Problemi v družini so tudi, če se starši vdajo v alkohol (iz tega se razvija nasilje (fizično, psihično, spolno), odtujenost, odvisnost, nezvestoba in velika nesoglasja) [5].

2.5.2 FIZIČNA ALI PSIHIČNA NEZMOŽNOST OPRAVLJANJA DELA

V trenutkih, ko postaneš brezposeln, se počutiš fizično ali psihično ogrožen. V našem telesu pa se sproži popolna nezmožnost opravljanja dela [5].

2.5.3 VPLIV DRUŽBE

Nezaposlenost vodi v večjo revščino in vpliva na samopodobo človeka (tudi če človek s svojim delom ni bil zadovoljen, ga nezaposlenost zelo prizadene, ker se počuti nekoristnega). Brezposelni težko zadovoljujejo osnovne življenjske potrebe, zato se pogosto zatekajo k slabi družbi in sčasoma začnejo razmišljati o samomoru, kriminalu ...) [5].

2.6 POSLEDICE BREZPOSELNOSTI

Posledice brezposelnosti z družbenega vidika so:

- poslabšuje se kakovost življenja;
- zaradi večje ponudbe delovne sile so plače na nižji ravni;
- zmanjšajo se zaposlitvene možnosti skupinam, ki težje dobijo zaposlitev;
- tisti, ki so brezposelni, lahko krivijo skupine z manjšo močjo in jih imajo za grešnega kozla;
- večja je stopnja samomorilnosti, nasilja, kriminala;
- premagovanje problemov brezposelnosti povzroča ekonomske stroške.

Posledice brezposelnosti z vidika posameznika so:

- finančne posledice;
- zdravstvene posledice (slabše duševno zdravje, samomorilnost ...);
- manj družabnih stikov;
- zaposlitev daje okvir za strukturiranje časa, brezposelni tega okvira nimajo;
- ni možnosti za razvoj veščin, spretnosti;
- izguba osebne in socialne identitete, podaljšan prehod v odraslost.

Brezposelnost je tudi ekonomski problem, saj prizadene tudi celotno družbo. Posledice so odvisne od vrste in trajanja brezposelnosti, družbenega položaja družine posameznika in osebnostnih značilnosti [4].

Slika 2: Stres zaradi nezmožnosti opravljanja dela [16]

2.7 JAVNA DELA

V zvezi z javnimi deli se odpirajo številna vprašanja. Ali naj bodo javna dela začasna ali stalna? Dolgotrajne krize jih vse bolj spremljajo. Pomembno je tudi vprašanje stroškov za javna dela. Ali ne bi bil ta denar bolje naložen v investicije za redno zaposlovanje? Odpira se tudi dilema, ali mladino uvajati v programe javnih del ali pa jim podaljšati izobraževanje. Vprašati se je potrebno, kako vplivajo javna dela na posameznike, na njihove možnosti za kasnejšo redno zaposlitev in njihovo osebnost.

V Sloveniji predstavljajo javna dela pomemben segment v okviru politike zaposlovanja. Javna dela prispevajo k razmerju določenih dejavnosti, ki zmanjšujejo stroške iz javnih sredstev za izvajanje teh dejavnosti, hkrati pa ohranjajo brezposelne, zlasti starejše delavce in mlado generacijo v delovni kondiciji.

Program javnih del lahko razdelimo na štiri področja:

- socialno varstveni programi,
- programi v javni upravi, izobraževanju, kulturi in turizmu,
- ekološki, kmetijski in gozdarski programi,
- programi za komunalno infrastrukturo.

Z javnimi deli se zagotavlja socialna varnost in hkrati ohranja zaposlitvena kondicija, omiljujejo socialne napetosti itd. [14].

2.8 KAJ STORITI, KO OSTANEŠ BREZ SLUŽBE

Ob nenehni brezposelnosti so ljudje navadno prizadeti, ker menijo, da ne morejo več niti sebi niti drugim dokazati, kakšne naloge, zahteve in obveznosti so sposobni opravljati [13].

2.8.1 NASVETI

Sledi kratka predstavitev nasvetov, kaj storiti v primeru, ko ostaneš brez službe.

2.8.1.1. Urediti je potrebno zdravstveno zavarovanje in denarno nadomestilo

Na uradih za delo dobite na sprejemno informativnem mestu informacije o tem, kako se prijaviti pri Zavodu za zaposlovanje in kaj pri tem potrebujete, kako pridobiti denarno nadomestilo in podobno. Pridobite lahko tudi informacije o aktualnih prostih delovnih mestih, ki pa so objavljena tudi na oglasnih deskah po uradih za delo in na spletni strani Zavoda za zaposlovanje [13].

2.8.1.2. Zagotoviti je potrebno strokovno svetovalno pomoč pri iskanju zaposlitve

Poleg Zavoda za zaposlovanje si je potrebno poiskati strokovno svetovalno pomoč. Iskalcem zaposlitve na zavodu za zaposlovanje nudijo brezplačno strokovno svetovalno pomoč, pomagajo pri odločanju itd. Ko kadrovski strokovnjaki identificirajo vaše kompetence, vam ponudijo tista delovna mesta, ki vam dejansko najbolj ustrezajo [13].

2.8.1.3. Pretehtati je potrebno svoje želje in zmožnosti

Priporočljivo je tovrstna vprašanja zastaviti tudi ljudem, ki vas poznajo, saj vam lahko razkrijejo kakšno prednost, ki je sami pri sebi niste prepoznali. Prepoznavanje lastnih potencialov in zmožnosti ter prepoznavanje večjega števila podjetij, v katerih bi se lahko zaposlili, poveča možnosti nove zaposlitve [13].

2.8.1.4. Povečati je potrebno svojo dodatno in prodajno vrednost

Na trgu dela kot delovno silo prodajamo sebe in svojo vsebino, pri tem pa naša zunanja podoba naredi prvi vtis. Zavedati se moramo, da je nova zaposlitev tudi naša priložnost za nov začetek, hkrati pa nam bo dobro počutje v lastni koži okrepilo samozavest [13].

2.8.1.5. Iskanje zaposlitve je naša trenutna zaposlitev

Če ostanete brez zaposlitve, imate na voljo najmanj ves osem urni delovnik za aktivno iskanje nove zaposlitve, zato ga je nujno izkoristiti in si pri tem tako, kot pri siceršnji službi, zastaviti cilje in roke ter stremeti k čim boljšim rezultatom. Ves čas moramo slediti zaposlitvenim oglasom in se na njih tudi prijavljati [13].

Slika 3: Iskanje službe [17]

2.8.1.6. Izkoristiti je potrebno možnosti spleta

Priporočljivo se je prijaviti v baze slovenskih zaposlitvenih portalov, kot so npr. mojedelo.com, zaposlitev.net in drugo ter prebrati brezplačne nasvete v zvezi z iskanjem zaposlitve [13].

2.8.1.7. Vzpostaviti in ohranjati je treba pozitivno naravnost

Z različnimi aktivnostmi, rezultati na drugih opravljenih delih, in socialnimi stiki poskušajmo poskrbeti tako za fizično kot mentalno kondicijo [13].

2.8.1.8. Izkoristiti situacijo kot priložnost za nov začetek

Situacija je težavna, a ni brezizhodna, ste le brez službe. Ker za nazaj, niti za ravno pretekli trenutek, ne moremo nič spremeniti, naj bo naslednji trenutek ali najkasneje jutri, prvi dan našega novega, lahko drugačnega življenja [13].

2.9 ŽENSKÉ IN DELO

"V tem stoletju je naraslo število zaposlenih žensk. Danes ženske predstavljajo skoraj polovico delovne sile in ta delež raste. Vzroki za večje število zaposlenih žensk so:

- spremenjena struktura gospodarstva;
- delodajalci pogosto vidijo v ženskah poceni delovno silo;
- ženske so bolj pripravljene delati s krajšim delovnim časom in so veliko bolj fleksibilne kot tisti, ki delajo ves delavnik;

- ženske so raje v službi kot gospodinje;
- danes imajo ženske v krajšem obdobju manj otrok" [14].

2.10 DELO NA ČRNO

Delo in zaposlovanje na črno vplivata prav na vse ljudi – nekateri ne prispevajo ničesar v državne blagajne, iz katerih se financirajo socialne in druge storitve v javnem interesu, zato moramo drugi prispevati toliko več, da se ohranjajo in vzdržujejo temelji socialne države. Delo na črno je prepovedano in kaznivo dejanje.

Delo na črno je, kadar podjetje ali podjetnik:

- opravlja dejavnost, ki ni vpisana v ustreznih register, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registriranih dejavnosti;
- opravlja dejavnost oziroma delo in ni vpisan ali priglašen, kot to določajo zakoni;
- opravlja dejavnost kljub začasni prepovedi opravljanja dejavnosti;
- če tuje podjetje (razen podjetja s sedežem v državni članici Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije, ki opravlja storitvene dejavnosti v skladu z zakonom, ki ureja storitve na notranjem trgu), ne opravlja dejavnosti v Republiki Sloveniji v podružnicah ali opravlja dejavnost brez ustreznega dovoljenja;
- za delo na črno se šteje tudi, če posameznik opravlja dejavnost oziroma delo in ni vpisan ali priglašen, kot to določajo zakoni.

Zaposlovanje na črno je, kadar delodajalec:

- z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oz. pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje;
- zaposli tujca ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev;

- omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščne organizacije za posredovanje dela ali če omogoči, da to napotnico uporabi za delo druga oseba;
- omogoči delo upokojencu, ki prejema pokojnino brez sklenjene pogodbe civilnega prava;
- v svojem imenu in za svoj račun zaposli delavca, ki zanj opravlja delo [15].

Slika 4: Delo na črno [18]

3 EKSPERIMENTALNI DEL

3.1 NAMEN RAZISKAVE

Namen empirične raziskave je bil odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Ali so v letu 2010 starši učencev OŠ Laporje izgubili zaposlitev?
- Ali je vzrok za brezposelnost prenizka stopnja izobrazbe?
- Ali se brezposelnost z leti povečuje?
- Ali se veliko brezposelnih poslužuje dela na črno?
- Koliko prebivalcev občine Slovenska Bistrica je brezposelnih?
- Ali brezposelnost vpliva na družinsko življenje?
- Ali brezposelni starši menijo, da se njihovi otroci zavedajo njihove brezposelnosti?
- Ali obstaja več vrst brezposelnosti?

Na podlagi raziskovalnih vprašanj sva si zastavili naslednje hipoteze:

- Sva mnenja, da je približno 15 % staršev učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje izgubilo službo v letu 2010.
- Prenizka stopnja izobrazbe je vzrok za brezposelnost.
- Meniva, da se brezposelnost z leti povečuje.
- Veliko brezposelnih se poslužuje dela na črno.
- Meniva, da je v občini Slovenska Bistrica 30 % prebivalcev brezposelnih.
- Brezposelnost vpliva na družinsko življenje.
- Brezposelni starši menijo, da se njihovi otroci zavedajo njihove brezposelnosti.
- Meniva, da obstaja več vrst brezposelnosti.

3.2 METODOLOGIJA

V raziskovalni nalogi sva uporabili metodo raziskovalnega intervjuja, metodo anketiranja, metodo analize in sinteze ter delo s knjižnimi viri in literaturo.

3.3 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Podatke sva zbirali po kvalitativni tehniki z anonimnim anketnim vprašalnikom, sestavljenim iz vprašanj odprtega in zaprtega tipa. Pripravili sva dva anketna vprašalnika, prvi je bil namenjen učencem OŠ Gustava Šiliha Laporje, drugi pa staršem učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Prvi anketni vprašalnik so izpolnili učenci 7., 8. in 9. razreda OŠ Gustava Šiliha Laporje. Vprašalnik, ki je vseboval 5 vprašanj, je izpolnilo 57 učencev. Anketiranje sva izvedli v mesecu januarju 2011.

Drugi anketni vprašalnik so izpolnili starši učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje. Vprašalnik, ki je vseboval 7 vprašanj, je izpolnilo 154 staršev. Anketiranje sva izvedli v mesecu januarju 2011.

Podatke sva pridobili tudi s pomočjo intervjuja. Intervjujali sva gospo Heleno Kropelj Celan, vodjo Urada za delo Slovenska Bistrica. Intervju sva izvedli v mesecu januarju 2011.

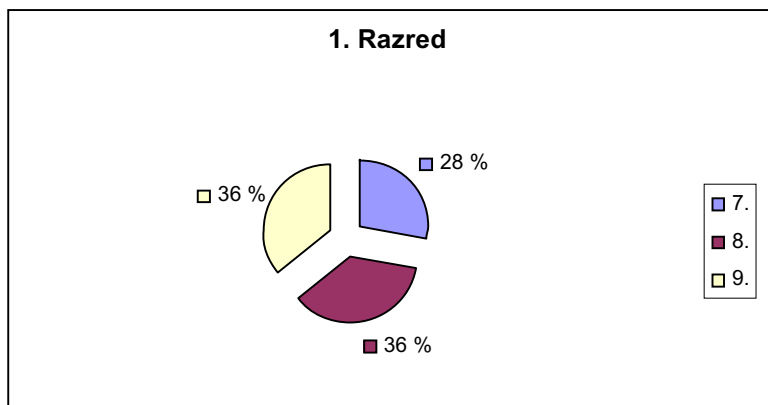
Najprej sva si zastavili raziskovalna vprašanja, s pomočjo katerih sva si zastavili hipoteze, na osnovi le-teh pa sva sestavili vprašanja za anketi in intervju. Pri pisanju naloge sva si pomagali tudi z razno literaturo.

3.4 OBDELAVA PODATKOV

Podatke sva obdelali ročno in s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel.

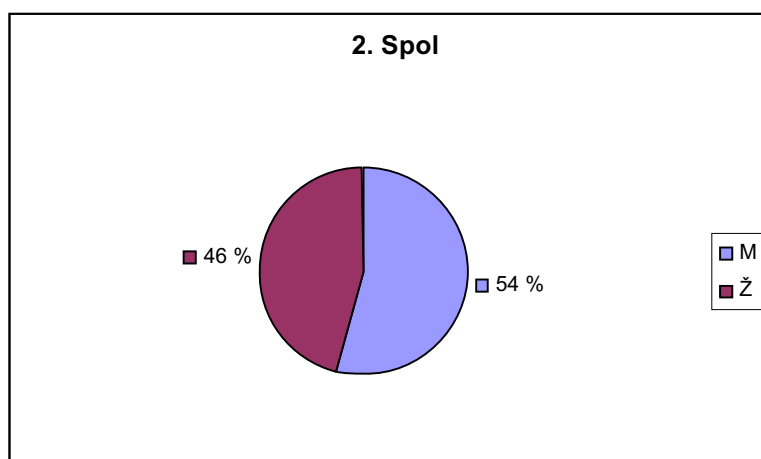
3.5 ANALIZA ANKETE ZA UČENCE

Anketo so izpolnili učenci OŠ Gustava Šiliha Laporje, in sicer 7. , 8. in 9. razred.

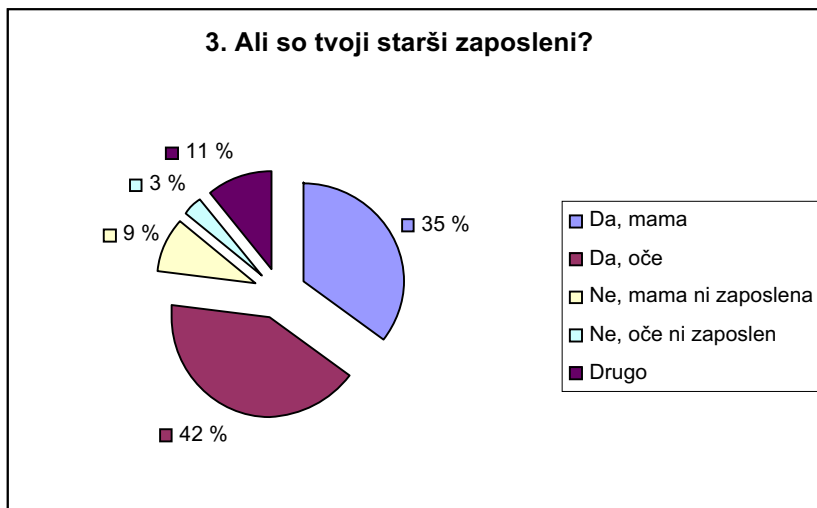
Graf 2: Vzorec anketiranih učencev glede na razred

Iz grafa je razvidno, da 36 % anketirancev obiskuje 9. razred, 36 % anketirancev obiskuje 8. razred, 28 % anketirancev pa 7. razred. Anketirani učenci so približno enakomerno porazdeljeni po razredih.

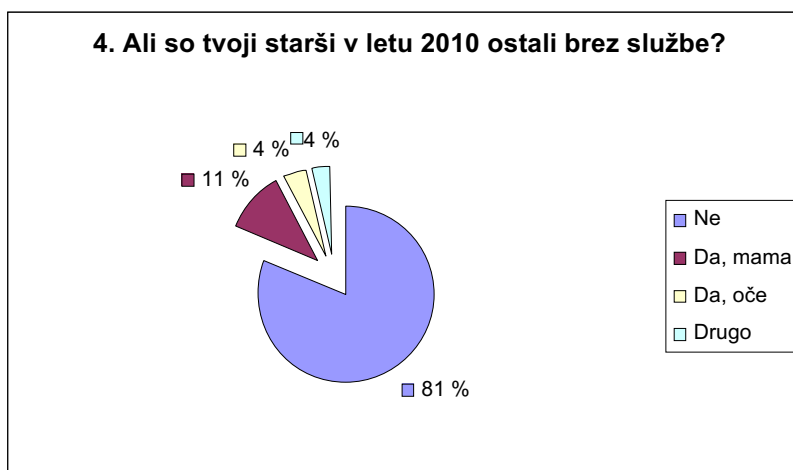
Graf 3: Vzorec anketiranih učencev glede na spol

Med anketiranimi učenci je bilo 54 % moškega, 46 % pa ženskega spola.

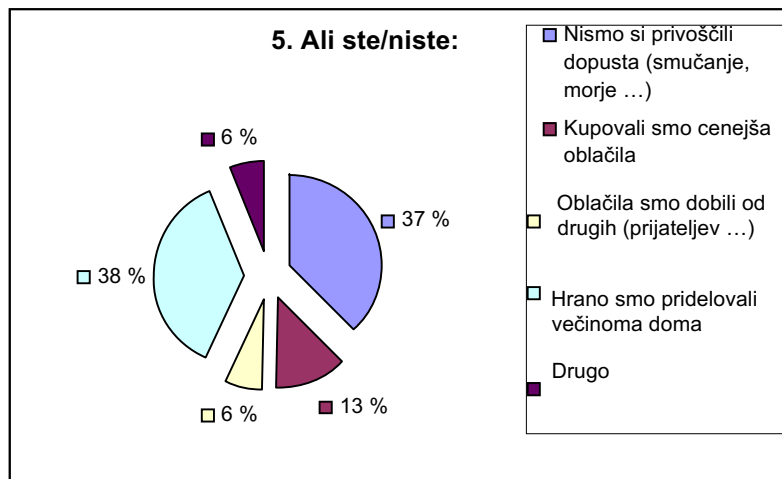
Graf 4: Rezultati 3. anketnega vprašanja

42 % anketirancev je odgovorilo, da je zaposlen oče, 35 % anketirancev je odgovorilo, da je zaposlena mama, 11 % anketirancev je obkrožilo odgovor drugo, pri čemer so vsi navedli, da sta zaposlena oče in mama. 9 % anketiranih je odgovorilo, da mama ni zaposlena in 3 % so odgovorili, da ni zaposlen oče.

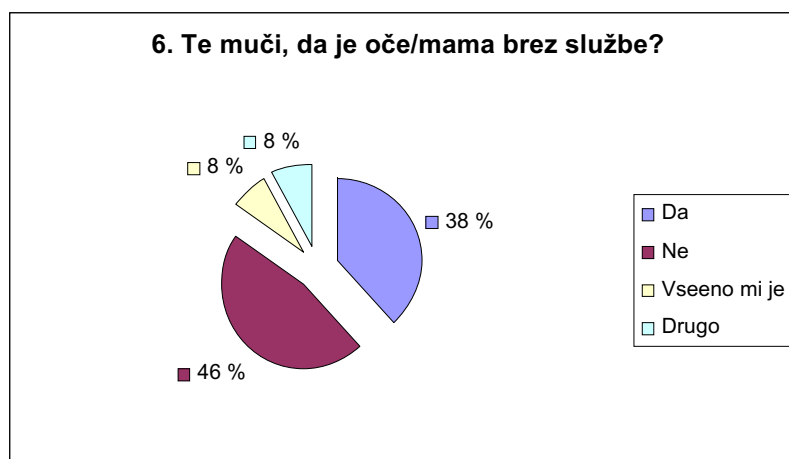
Graf 5: Rezultati 4. anketnega vprašanja

Iz grafa je razvidno, da 81 % staršev anketiranih učencev v letu 2010 ni ostalo brez službe. V letu 2010 je brez službe ostalo 11 % mam in 4 % očetov. 4 % učencev so odgovorili z odgovorom drugo, kjer so navedli samozaposlitev.

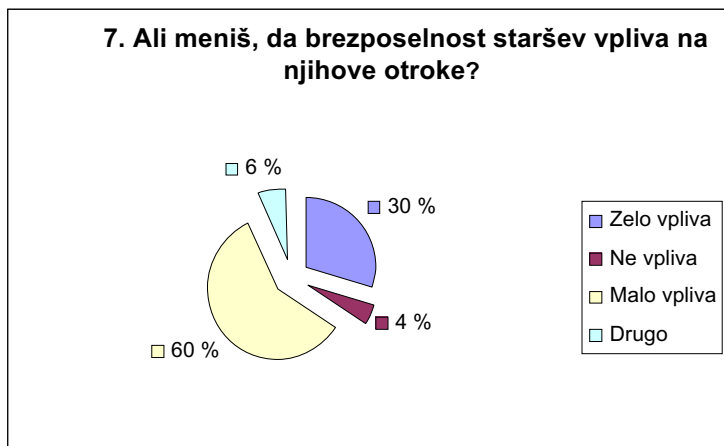
Graf 6: Rezultati 5. anketnega vprašanja

Iz grafa lahko razberemo, da je 37 % anketirancev odgovorilo, da si niso privoščili dopusta, 38 % anketirancev je odgovorilo, da so hrano pridelali večinoma doma, 13 % anketirancev je odgovorilo, da so kupovali cenejša oblačila, 6 % anketirancev je obkrožilo drugo in navedlo, da za njih velja vse od naštetega. Prav tako je 6 % anketirancev odgovorilo, da so oblačila dobili od drugih.

Graf 7: Rezultati 6. anketnega vprašanja

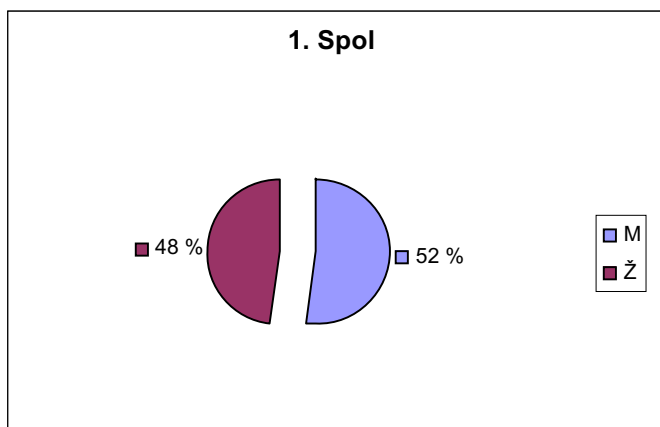
Iz grafa je razvidno, da je 46 % anketiranih na vprašanje odgovorilo nikalno, 38 % pritrdilno, 8 % anketiranih je vseeno in 8 % anketiranih je odgovorilo z odgovorom drugo.

Graf 8: Rezultati 7. anketnega vprašanja

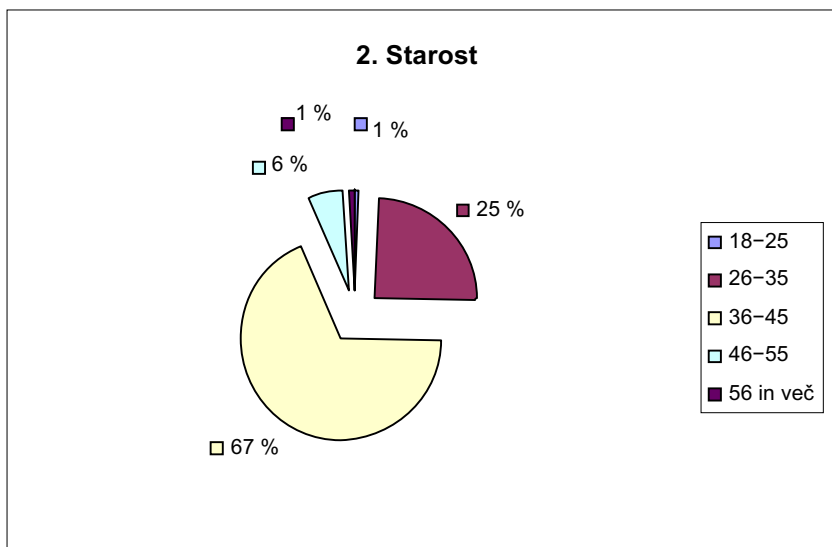
Razberemo lahko, da je 60 % anketirancev meni, da brezposelnost staršev malo vpliva na njihove otroke, polovica manj anketiranih meni, da zelo vpliva, 6 % je obkrožilo odgovor drugo in najmanj anketirancev je odgovorilo, da na otroke brezposelnost staršev ne vpliva (4 %).

3.6 ANALIZA ANKET ZA STARŠE UČENCEV

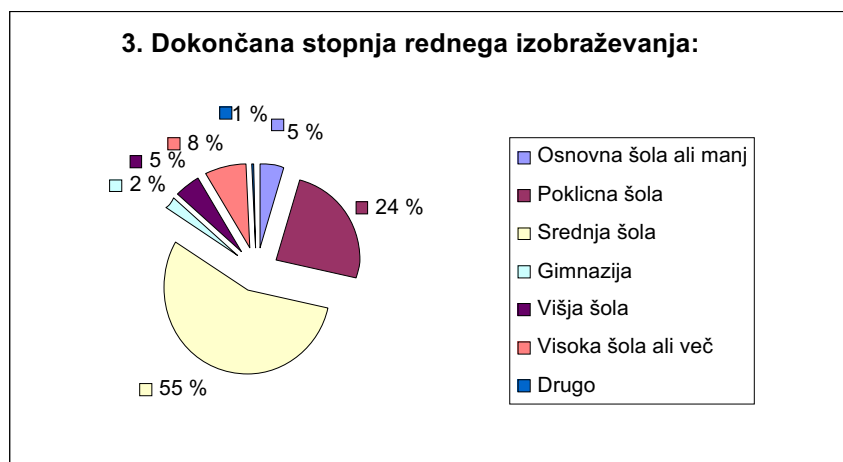
Graf 9: Vzorec anketiranih učencev glede na spol

Med anketiranci je bila dobra polovica moškega spola (52 %), nekoliko nižji delež anketirancev je bil ženskega spola (48 %).

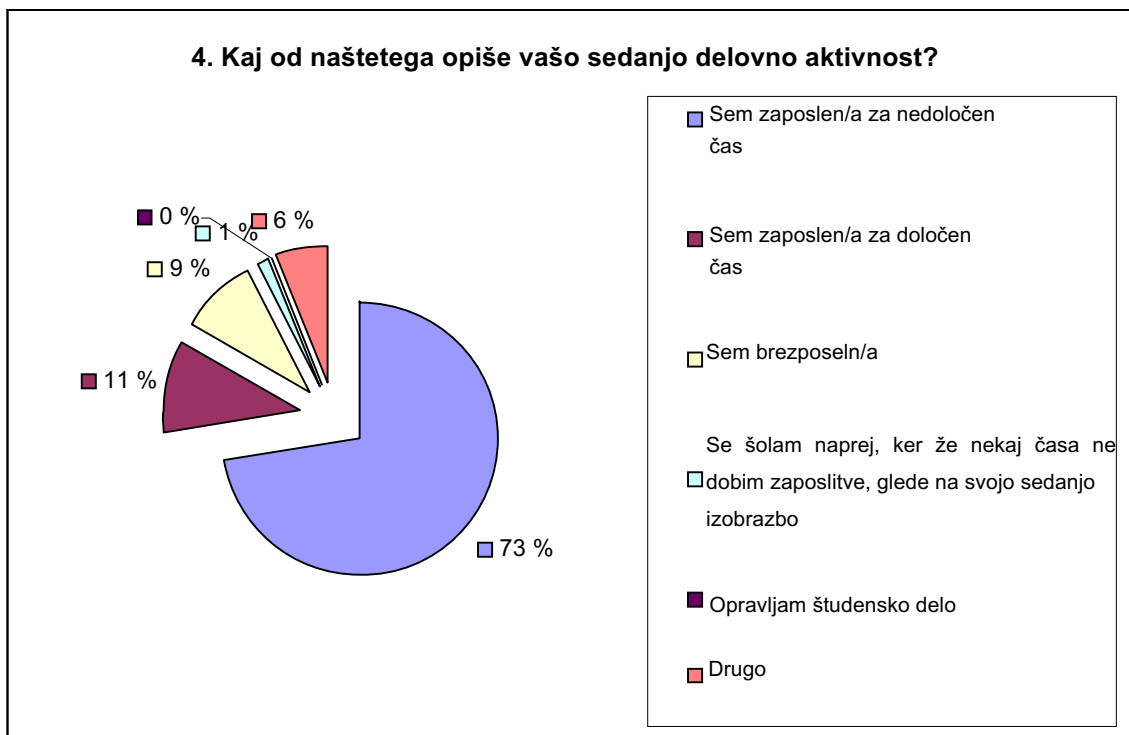
Graf 10: Vzorec anketiranih učencev glede na starost

Večina (67 %) anketiranih staršev se po starosti uvršča med 18–25 let, manj staršev (25 %) med 26–35 let, 6 % staršev, ki so izpolnili anketo med 36–45 let, najmanj (1 %) pa nad 55 let.

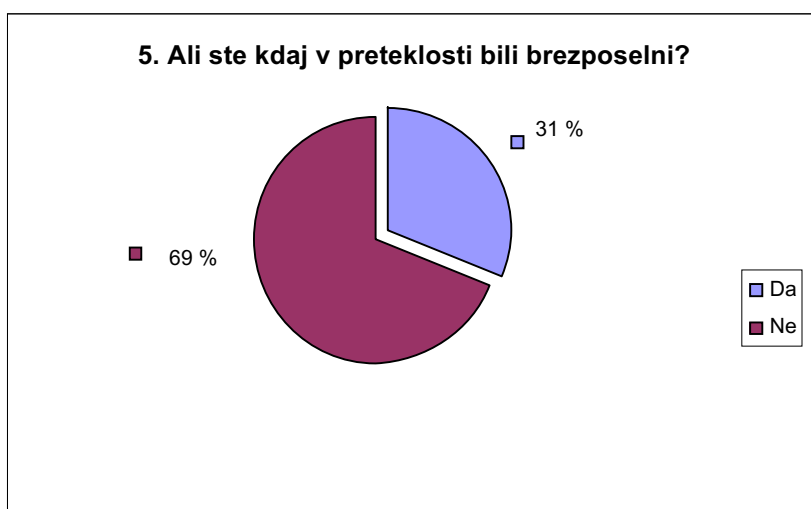
Graf 11: Rezultati 3. anketnega vprašanja

Iz grafa je razvidno, da ima največ anketiranih (55 %) srednješolsko izobrazbo, 24 % jih ima dokončano poklicno šolo, 8 % staršev je končalo visoko šolo ali več, ostali pa (5 % ali manj) se uvrščajo med ostale ponujene možnosti.

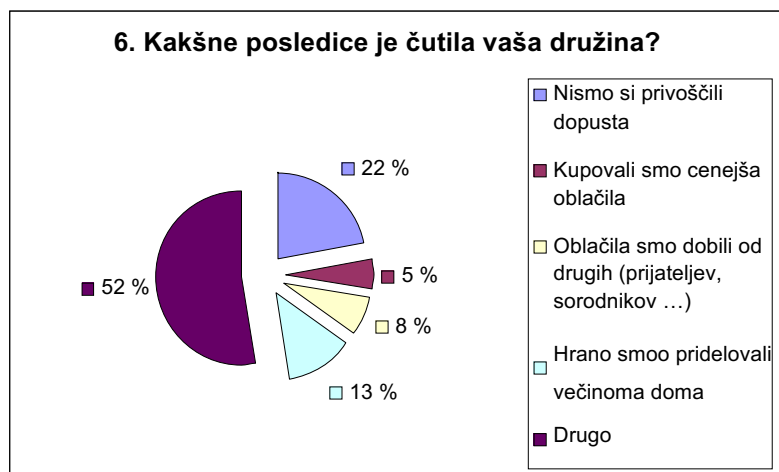
Graf 12: Rezultati 4. anketnega vprašanja

Skoraj tri četrtine anketiranih (73 %) je zaposlenih za nedoločen čas, 11 % anketiranih je zaposlenih za določen čas, 9 % anketiranih je brezposelnih, le 1 % anketiranih se šola naprej, ker že nekaj časa ne dobi zaposlitve, glede na svojo sedanjo izobrazbo, nihče pa ne opravlja študentskega dela.

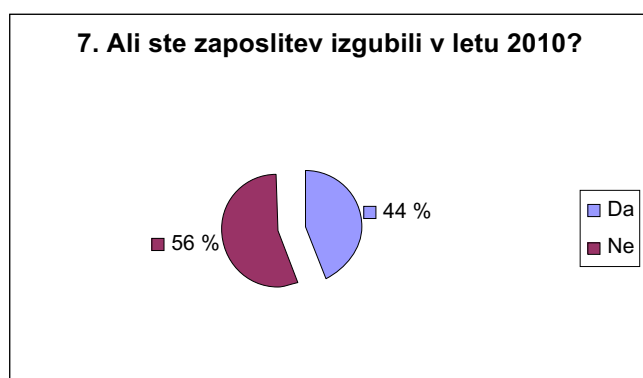
Graf 13: Rezultati 5. anketnega vprašanja (odgovorili zaposleni)

Iz grafa je razvidno, da 69 % staršev v preteklosti ni ostalo brez službe, 31 % staršev pa je.

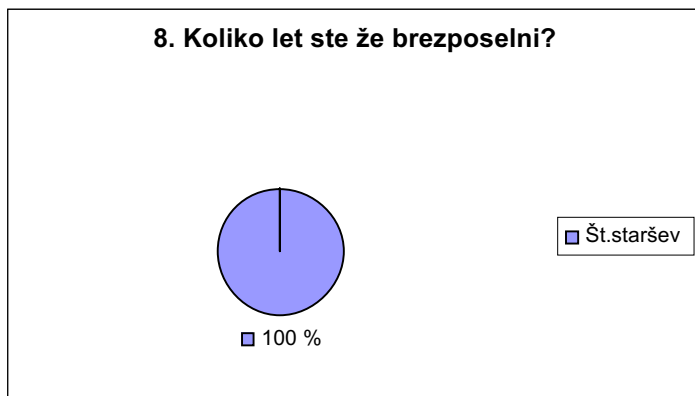
Graf 14: Rezultati 6. anketnega vprašanja (odgovorili zaposleni)

Iz grafa je razvidno, da je 52 % anketiranih obkrožilo odgovor drugo, pri čemer so navedli, da je njihova družina čutila več ponujenih posledic, 22 % anketiranih si ni privoščilo dopusta, 13 % anketiranih je hrano pridelovalo večinoma doma, 8 % anketirancev je oblačila dobilo od drugih in 5 % anketiranih je kupovalo cenejša oblačila.

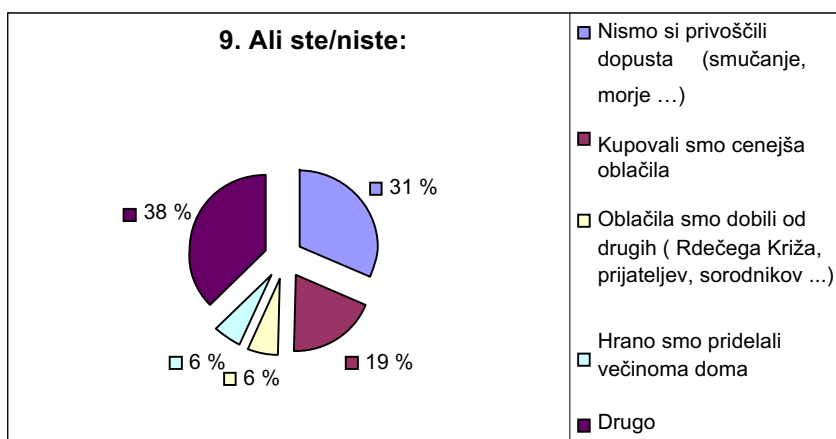
Graf 15: Rezultati 7. anketnega vprašanja (odgovorili brezposelni)

Iz grafa je razvidno, da je 44 % brezposelnih ljudi službo izgubilo v letu 2010, ostali pa že prej.

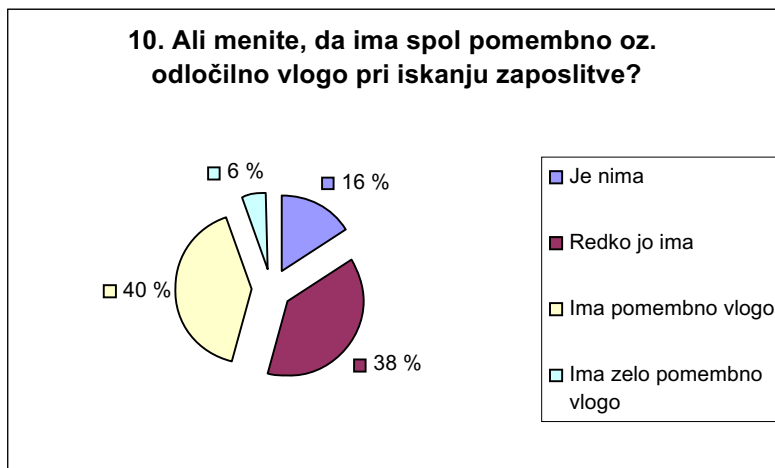
Graf 16: Rezultati 8. anketnega vprašanja (odgovorili brezposelni)

Iz grafa je razvidno, da so vsi brezposelni ljudje odgovorili na to vprašanje. Odgovori so bili pri vseh anketirani različni.

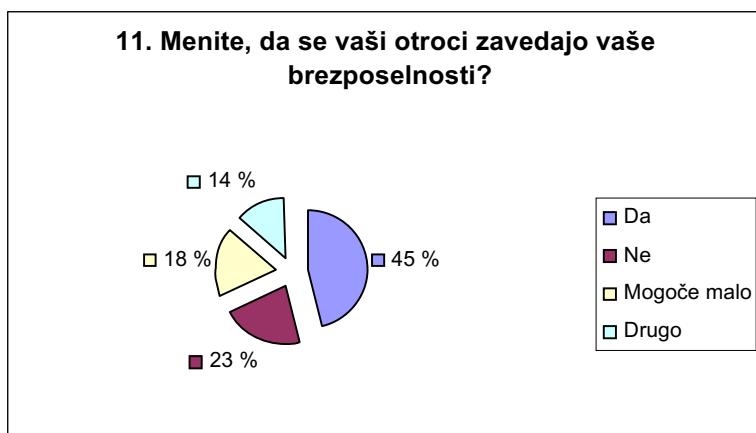
Graf 17: Rezultati 9. anketnega vprašanja (odgovorili brezposelni)

Iz grafa je razvidno, da je 38 % anketiranih odgovorilo z odgovorom drugo in navedlo, da za njih velja vse od naštetega, 31 % anketiranih si ni privoščilo dopusta, 19 % anketiranci je kupovalo cenejša oblačila, 6 % anketiranih je hrano pridelalo večinoma doma in prav tako je 6 % anketirancev oblačila dobilo od drugih.

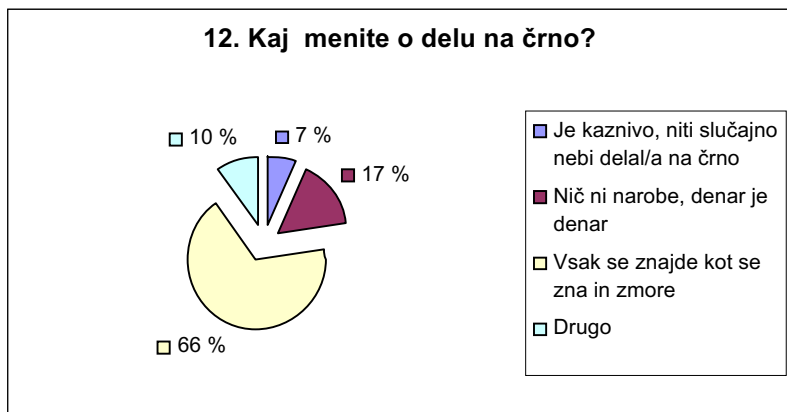
Graf 18: Rezultati 10. anketnega vprašanja

40 % ljudi meni, da ima spol pri iskanju zaposlitve pomembno vlogo, 38 % anketiranih meni, da ima spol redko pomembno vlogo, 16 % anketiranih meni, da je nima in 6 % anketiranih meni, da ima spol zelo pomembno vlogo pri iskanju zaposlitve.

Graf 19: Rezultati 11. anketnega vprašanja

45 % anketiranih meni, da se otroci zavedajo njihove brezposelnosti, 23 % meni, da se ne zavedajo, 18 % anketiranih meni, da mogoče malo in 14 % anketiranih je drugačnega mnenja.

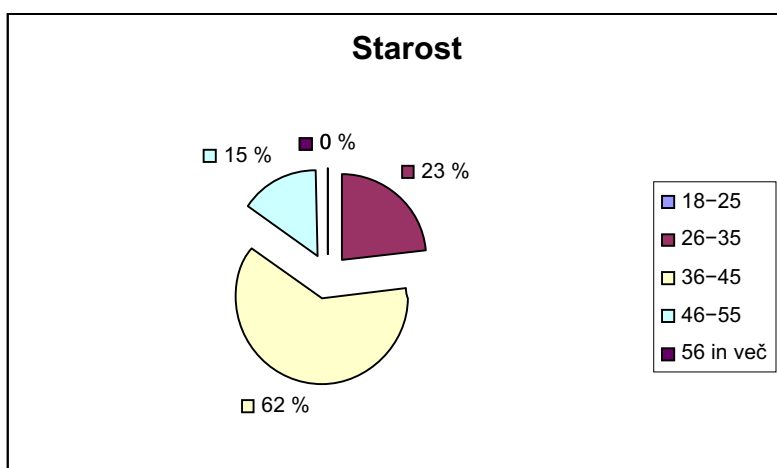

Graf 20: Rezultati 12. anketnega vprašanja

Največ anketiranih (66 %) meni, da se vsak znajde kot se zna in zmore, 17 % meni, da ni nič narobe z delom na črno, 10 % jih ima drugo mnenje in 7 % anketiranih meni, da je delo na črno kaznivo in niti slučajno ne bi delal/a na črno.

3.7 ANALIZA ANKET BREZPOSELNIH STARŠEV

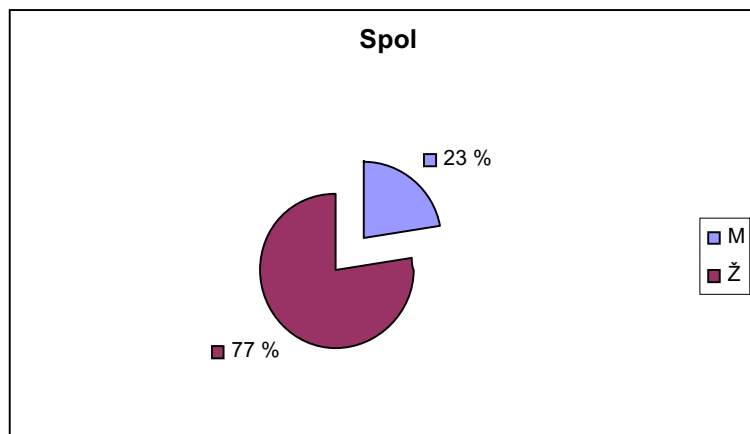
Zanimala naju je starostna struktura brezposelnih staršev učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Graf 21: Starostna struktura brezposelnih staršev

Iz grafa je razvidno, da je 62 % brezposelnih staršev starih od 36 do 45 let, da je 23 % brezposelnih staršev starih med 26 in 35 let in 15 % staršev starih med 46–55 leti.

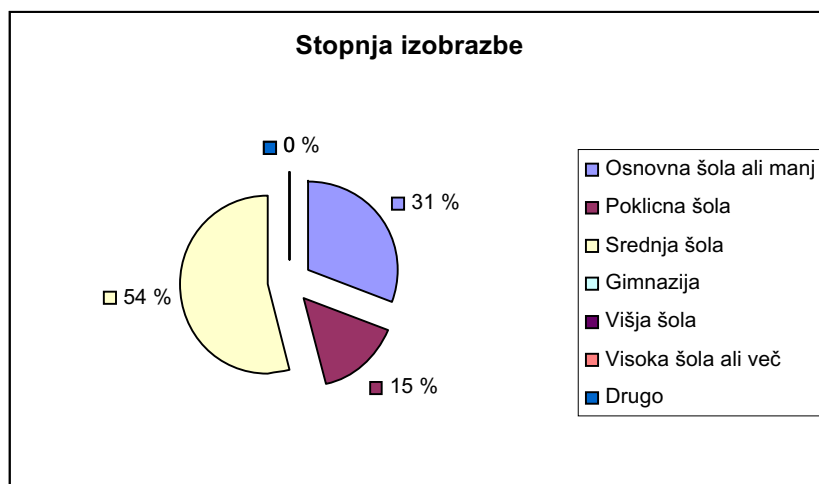
Zanimalo naju je tudi, ali je več brezposelnih žensk ali moških staršev učencev naše šole.

Graf 22: Spol brezposelnih staršev

Iz grafa je razvidno, da je 77 % brezposelnih žensk in 23 % moških.

Zanimalo naju je tudi število brezposelnih, glede na stopnjo izobrazbe.

Graf 23: Stopnja izobrazbe brezposelnih

Iz grafa je razvidno, da je 54 % brezposelnih staršev končalo srednjo šolo, da je 31 % brezposelnih staršev končalo osnovno šolo ali manj, da je 15 % brezposelnih staršev

končalo poklicno šolo, in da noben brezposelni ni zaključil šolanja z gimnazijo, višjo ali visoko šolo.

3.8 INTERVJU

Raziskovalni intervju z gospo Heleno Kopej Celan zaposleno na Uradu za delo Slovenska Bistrica sva izvedli meseca januarja 2011. Odgovorila je na naslednja vprašanja. Podatke je črpala s spletne strani Urada za zaposlovanje Slovenska Bistrica.

1. Koliko aktivnih prebivalcev občine Slovenska Bistrica je brezposelnih?

Po podatkih statističnega urada RS je bilo v oktobru 2010 na območju Urada za delo Slovenska Bistrica 9923 delovno aktivnih prebivalcev, med njimi pa je bilo 2006 brezposelnih.

2. Ali se je brezposelnost v letu 2010 bistveno povečala?

Konec decembra 2010 je bilo na območju Urada za delo Slovenska Bistrica registriranih 2006 brezposelnih oseb, kar je za 106 oseb več kot decembra 2009. V primerjavi z predhodnim mesecem pa se je brezposelnost povečala za 112 oseb. Brezposelnost se ni bistveno povečala v primerjavi s prejšnjim letom, saj se je na zavod za zaposlovanje v mesecu decembru 2010 prijavilo veliko tistih, ki se bodo v roku treh let upokojili. Ker se pripravlja novi zakon o upokojevanju, so se morali na zavod ravno prijaviti v mesecu decembru, da se bodo upoštevali pogoji po starem zakonu.

3. Kakšna je starostna struktura registrirane brezposelnosti v občini Slovenska Bistrica?

Po podatkih za december 2010 je 17,5 % brezposelnih mlajših od 26 let, od tega je 47,6 % žensk; brezposelnih starih med 26 in 40 let je 33,4 %, od tega je 60,4 % žensk; brezposelnih starih od 40 do 50 let je 16 %, od tega 54,5 % žensk in brezposelnih starih 50 let ali več je 33,1 %, od tega 41,5 % žensk.

4. Ali je vzrok brezposelnosti prenizka stopnja izobrazbe?

Ne, navadno ni prenizka stopnja izobrazbe vzrok brezposelnosti. Odvisna je od povpraševanja po kadrih. Povpraševanje po kadrih je bilo v omejenem obdobju naslednje:

- 17,5 % je bilo prijavljenih potreb za osebe na 1. zahtevni stopnji, predvsem za pomožne delavce (delavce brez poklica in gradbene delavce);
- 3,7 % je bilo prijavljenih potreb na 2. zahtevnosti stopnji; predvsem za voznike viličarja, obdelovalce kovin, varilce v serijskih proizvodnji, živilske delavce v slaščičarstvu, vulkanizerje, ličarje, natakarske pomočnike,... ;
- 1,2 % je bilo prijavljenih potreb na 3. zahtevnosti stopnji, predvsem za poslovne manipulante, lesarje in valjavce;
- 43,8 % je bilo prijavljenih potreb na 4. zahtevnostni stopnji, predvsem za prodajalce, preoblikovalce, voznike, ključavničarje, natakarje in elektrikarje;
- 20,2 % je bilo prijavljenih potreb na 5. zahtevnostno stopnjo in sicer najpogosteje za strojne tehnike, ekonomske tehnike, vzgojitelje predšolskih otrok, gradbene tehnike, metalurške tehnike in gimnazijske maturante;
- 2,0 % prijavljenih potreb je bilo za osebe s 6. zahtevnostno stopnjo zahtevnosti, predvsem za poslovne sekretarje, inženirje gradbeništva, inženirje strojništva, učitelje razrednega pouka, ekonomiste in ekonomiste za denarnišтво; finance, računovodstvo;
- 11,6 % prijavljenih potreb je bilo za osebe s 7. in 8. stopnjo izobrazbe, predvsem za diplomirane vzgojitelje predšolskih otrok, profesorje razrednega pouka, profesorje defektologije, diplomirane ekonomiste, profesorje slovenščine, doktorje medicine, specialiste medicinskega dela, prometa in športa.

5. Kakšni so vzroki za brezposelnost?

Vzrokov za brezposelnost je več in sicer, osebe so lahko brezposelne, so brez strokovne izobrazbe, so iskalci prve zaposlitve in invalidnosti.

6. Kakšne storitve nudi zavod brezposelnim?

Zavod nudi brezposelnim svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve, kjer jim pomagamo pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve v obliki delavnic in klubov za iskanje zaposlitve. Nudimo jim tudi usposabljanje in izobraževanje, kot so npr. programi institucionalnega usposabljanja (razni tečaji), pripravo na potrjevanje in potrjevanje nacionalne poklicne kvalifikacije (npr. licenca za opravljanje dela varnostnika, maserja ...), delovne preizkuse, usposabljanja na delovnem mestu ter formalna izobraževanja. Brezposelne spodbujamo k zaposlovanju in samozaposlovanju, kjer jim nudimo pomoč pri sami zaposlitvi, subvencije za samozaposlitev, spodbujamo zaposlovanje dolgotrajno brezposelnih oseb. Nudimo tudi programe za povečanje socialne vključenosti kot so javna dela, subvencioniranje zaposlitev pri izvajanju pomoči na domu ter osebne asistence, ter programe za spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb.

7. Se veliko ljudi odloči za prekvalifikacijo?

Pod prekvalifikacijo razumemo pridobitev poklica. V obdobju od januarja do decembra 2010 je bilo v formalno izobraževanje vključenih 38 oseb.

8. Ali osebe, ki delajo preko javnih del prej dobijo zaposlitev kot tisti, ki teh del niso opravili?

Da, imajo večje možnosti za zaposlitev, saj delodajalci raje zaposlijo delavce, ki niso izgubili stika z aktivnim delovnim trgom.

9. Ali obstajajo ljudje, ki sistem izkoriščajo? Na kašen način?

Obstajajo takšni ljudje. Ljudje zelo dobro premislijo, v katerem primeru dobijo več dohodkov. Ljudje, ki so prijavljeni na Centru za socialno delo, morajo biti prijavljeni tudi na Zavodu za zaposlovanje, kot aktivni iskalci zaposlitve, vendar se ti ljudje nimajo interesa zaposliti, saj njihovi dohodki s tem ne bi bili nič večji.

4 RAZPRAVA

Hipoteza 1:

Sva mnenja, da je približno 15 % staršev učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje izgubilo službo.

Rezultati analize raziskovalne ankete staršev učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje so pokazali, da je brezposelnih približno 9 % vseh staršev, ki so izpolnili anketo. Izmed teh 9 % staršev pa jih je 53 % izgubilo službo v letu 2010. Ker ankete niso izpolnili vsi starši učencev naše šole, težko opredelimo resničnost oziroma neresničnost zastavljene hipoteze.

Hipoteze 1 na podlagi analize raziskovalne ankete staršev učencev naše šole nisva mogli niti ovreči niti potrditi, saj ankete niso izpolnili vsi starši.

Hipoteza 2:

Prenizka stopnja izobrazbe je vzrok za brezposelnost.

Rezultati analize raziskovalnega intervjuja z gospo Heleno Kropelj Celan, vodjo urada za delo Slovenska Bistrica, so pokazali, da prenizka stopnja izobrazbe ni vzrok za brezposelnost. Trenutno delavci brez poklica dobijo prej službo, kot tisti, ki so visoko izobraženi. Pomembna je torej ponudba delodajalcev.

Hipotezo 2 sva ovrgli na podlagi raziskovalnega intervjuja.

Hipoteza 3:

Meniva, da se brezposelnost z leti povečuje.

Rezultati analize raziskovalnega intervjuja z gospo Heleno Kropelj Celan, vodjo Urada za delo Slovenska Bistrica, in raziskovalne ankete staršev učencev so pokazali, da se brezposelnost z leti bistveno ne povečuje.

Gospa Helena Kropelj Celan nama je povedala, da je bilo leta 2009 brezposelnih 1900 oseb (od tega 1014 žensk), in da je lani, leta 2010 bilo brezposelnih 2006 oseb (od tega

1022 žensk), kar je 106 oseb več. Vzrok povečanja je v tem, da so lani, leta 2010 prišli na Urad zavoda za zaposlovanje ljudje, ki so se vpisali z namenom, da se bodo upokojili še po starem zakonu o upokojevanju.

Iz anket staršev učencev sva razbrali, da je lani, leta 2010, ostalo brez službe približno 5,5 % ljudi, kar nama pove, da se brezposelnost ni bistveno povečala.

Hipotezo 3 sva ovrgli na podlagi analize raziskovalnega intervjuja in raziskovalne ankete staršev učencev naše šole.

Hipoteza 4:

Veliko brezposelnih se poslužuje dela na črno.

Iz intervjuja smo izvedeli, da se ljudje poslužujejo dela na črno, saj se prijavijo na Zavod za zaposlovanje, ker je to pogoj, da na Centru za socialno delo prejemajo denarno pomoč, zraven tega pa še delajo na črno. Tako ni v njihovem interesu iskati novo zaposlitev, saj se njihov status ne bi prav nič spremenil oz. se jim zaposlitve ne splača iskati.

Iz raziskovalnih anket staršev učencev, sva izvedeli, da več kot polovica staršev o delu na črno meni, da se vsak znajde kot se zna in zmore, iz česar sklepava, da se tudi kdo izmed njih ne bi branil dela na črno.

Hipotezo 4 sva potrdili na podlagi raziskovalnega intervjuja in analize staršev učencev.

Hipoteza 5:

Meniva, da je v občini Slovenska Bistrica 30 % prebivalcev brezposelnih.

Rezultati analize raziskovalnega intervjuja z gospo Heleno Celan, zaposleno na Zavodu za zaposlovanje, so pokazali, da je v občini Slovenska Bistrica približno 30,9 % prebivalcev brezposelnih.

Hipotezo 5 sva potrdili na podlagi raziskovalnega intervjuja.

Hipoteza 6:**Brezposelnost vpliva na družinsko življenje.**

Rezultati anketnega vprašalnika za učence so pokazali, da je večina učencev odgovorila, da brezposelnost staršev malo vpliva na njihovo družinsko življenje.

Iz raziskovalne ankete staršev učencev sva ugotovili, da je 31 % anketiranih staršev odgovorilo, da si zaradi brezposelnosti enega izmed staršev ni privoščilo dopusta, 38 % staršev pa je navedlo, da za njih veljajo vse naštetе posledice (kupovanje cenejših oblačil, pridelovanje hrane doma ...).

Tudi iz literature sva izvedeli, da brezposelnost vpliva na družinsko življenje, saj ima veliko brezposelnih občutek manjvrednosti in občutek, da ni koristen.

Hipotezo 6 sva potrdili na podlagi raziskovalnih anket za starše učencev in literature.

Hipoteza 7:**Brezposelni starši menijo, da se njihovi otroci zavedajo njihove brezposelnosti.**

Rezultati anketnega vprašanja Menite, da se vaši otroci zavedajo vaše brezposelnosti? staršev učencev so pokazali, da je mnenje staršev, da se približno 75 % otrok vsaj malo zaveda njihove brezposelnosti.

Hipotezo 7 sva potrdili na podlagi rezultatov anketnega vprašalnika za starše, saj so le-ti povedali, da se njihovi otroci zavedajo njihove brezposelnosti.

Hipoteza 8:**Meniva, da obstaja več vrst brezposelnosti.**

Iz teoretičnega dela sva ugotovili, da poznamo več vrst brezposelnosti. Te so ciklična, frikcijska, prikrita, strukturna, dolgotrajna, sezonska ... V teoretičnem delu je tudi vsaka posamezno na kratko opisana.

Hipotezo 8 sva potrdili na podlagi teoretičnega dela.

5. DISKUSIJA

Meniva, da je v današnjem času zelo pomembno, da imajo delovno zmožni ljudje zaposlitev. V današnjem času se vse prevečkrat zgodi, da ostanejo brez nje. Najbolj kruto pa je, da v kakšni družini brez zaposlitve ostaneta oba starša. Tudi najina starša sta ostala brez zaposlitve. Radi bi vam predstavili možnosti, ki sta jih imela.

Vsi brezposelni lahko odidejo na Zavod za zaposlovanje in si uredijo zdravstveno zavarovanje ter denarno nadomestilo, hkrati pa preko njega prejemaajo ponudbe za delo. Najina starša sta ugotovila, da je večina zaposlitev, ki je objavljenih na internetnih straneh na Zavodu za zaposlovanje že oddanih. Največkrat brezposelni dobijo zaposlitev preko prijateljev ali znancev. Seveda to ni edina možnost, ki jo imajo. Lahko se odločijo, da si bodo delo poiskali sami, tudi preko oglasov za prosta delovna mesta. Pri tem si je potrebno narediti dober načrt in iskanju zaposlitve posvetiti veliko časa, kar pomeni, da si je potrebno poiskati strokovno pomoč pri iskanju zaposlitve. Dobro je tudi, da dobiš zaposlitev preko javnih del, saj tako ostaneš delovno aktiven in te delodajalci raje zaposlijo kot tiste, ki so že dlje časa brez službe.

Najverjetneje bi bilo za preživetje prejemanje denarnega nadomestila premalo denarja, pa vendar ena od možnosti je. Sedaj se pripravlja zakon o tem, da lahko tudi brezposelni zaslužijo in pri tem ne izgubijo statusa brezposelnega. Tudi na ta način se lahko nekaj zasluži. In nenazadnje je tukaj tudi črni trg. Seveda se tega ne sme podpirati, saj je delo na črno prepovedano in kaznivo dejanje, a vendar obstaja. Z delom na črno se ne prispeva ničesar v državne blagajne, iz katerih se financirajo socialne in druge storitve v javnem interesu, zato morajo drugi prispevati toliko več.

Nove zaposlitve pa vsekakor ni nujno iskati glede na poklic. Brezposelni lahko odprejo tudi samostojno podjetje in se poklicno ukvarjajo s tem. Če imajo iz svoje prejšnje zaposlitve dovolj prihrankov, se lahko odločijo tudi za nadaljnjo izobraževanje. Poleg študija pa lahko opravljajo tudi priložnostna dela.

Najini starši so si napravili dober načrt za iskanje zaposlitve, saj so v obdobju šestih mesecev vsi pridobili zaposlitev.

Meniva, da človek, ki je ostal brez službe ni manjvreden, čeprav se marsikdo tako počuti. Se pač išče služba, in če se le da, se najde kakšno honorarno delo, tako da se dobi dodatni dohodek za kakšno položnico ali dve. Ljudje smo različni in marsikdo je na tleh, če postane brezposeln. Ob nenehni brezposelnosti so ljudje navadno prizadeti, ker menijo, da ne morejo več niti sebi niti drugim dokazati, kakšne naloge, zahteve in obveznosti so sposobni opravljati. Je pa seveda odvisno, kakšne prijatelje in soljudi imamo, kajti če so pravi ljudje in ti stojijo ob strani, ko ti je najtežje, potem se da pobrati tudi iz najhujše krize in stvari se obrnejo na bolje – najde se tudi služba.

Nekaj najlepšega je, če se lahko zjutraj zbudiš z nasmeškom na obrazu in dobre volje odideš v službo.

Ob pisanju te naloge sva poglobili najino znanje na temo brezposelnost. Meniva, da bova čez nekaj let tudi sami iskali zaposlitev in nama bodo prišli prav nasveti, ki sva jih predstavili v tej nalogi.

5.1 MOŽNOSTI ZA NADALJNJE RAZISKAVE

Z najino nalogo puščava tudi možnost za nadaljnje raziskave. Zanimivo bi bilo raziskati še kakšno bo dejansko stanje brezposelnih staršev učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje čez približno pet let in napraviti primerjavo z letošnjo situacijo. Zanimivo bi bilo narediti tudi primerjavo o številu brezposelnih staršev na naši vaški šoli v občini Slovenska Bistrica in na eni izmed večjih mestnih šol v občini Maribor.

5.2 UPORABNOST NALOGE

Povzetek raziskovalne naloge bova objavili v šolskem časopisu Troblja, v krajevnem tedniku Bistriška Panorama, časopisu Bistriške Novice ter na spletni strani OŠ Gustava Šiliha Laporje.

6 ZAKLJUČEK

S pomočjo raziskovalne naloge sva izvedeli veliko novega, prišli pa sva tudi do zanimivih ugotovitev. Navedli bova le nekatere.

Na začetku teoretičnega dela sva se najprej seznanili s pojmom brezposelnost. Opisali sva vrste brezposelnosti, ki so eden izmed dejavnikov, po katerih razvrščamo brezposelne osebe.

Z brezposelnostjo se srečuje vsaka generacija. To so mladi, ki so začeli iskati delo, ljudje, ki še nimajo dovolj delovne dobe in delo izgubijo zaradi stečajev ali prisilnih poravnjav podjetij, ljudje, ki bi še morali delati kakšno leto, da bi imeli pogoje za upokojitev in tisti, ki delajo za določen čas.

Brezposelnost pušča dolgotrajne posledice na doživljanju vsakega posameznika, družine in okolice. Posamezniki doživljajo negativne občutke kot so jeza, razočaranje in žalost, saj je to tragična situacija. Tudi na spremembo družbe (in posameznika) vplivajo vzroki brezposelnosti, ki so lahko zelo različni.

Zaposlitev si brezposelni iščejo s pomočjo Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. Ena izmed nalog Zavoda RS za zaposlovanje je vključevanje brezposelnih v izobraževanje. Zavod RS za zaposlovanje vsako leto določi ciljne skupine brezposelnih, ki jih napoti na izobraževanje oz. usposabljanje.

Velikokrat se zgodi, da brezposelne osebe sprejmejo tudi delo na črno, da lahko preživijo. Čeprav je delo na črno kaznivo dejanje in se s tem ne prispeva nič v državne blagajne, iz katerih se financirajo socialne in druge storitve v javnem interesu. Morajo pa zato drugi prispevati toliko več.

Eden izmed pomembnih delov najine raziskovalne naloge je bila ugotovitev, koliko staršev učencev Osnovne Šole Gustava Šiliha Laporje je brezposelnih in koliko jih je postalo brezposelnih v letu 2010. Izkazalo se je, da je brezposelnih staršev manj kot sva pričakovali. Brezposelni pa so različno dolgo.

Ugotovili sva, da brezposelnost predstavlja resen problem tako za družbo kot tudi za posameznika.

7 LITERATURA IN VIRI

7.1 LITERATURA KNJIŽNIH VIROV

1. SSKJ, DZS, Ljubljana 1995, str. 68
3. Počkar, M. (1999): Družboslovje. Državlјanska kultura. Učbenik za nižje poklicno, srednje poklicno, poklicno-tehniško in srednje tehniško oz. strokovno izobraževanje. Ljubljana: Mladinska knjiga.
4. Žižmond, E. (1998): Ekonomika narodnega gospodarstva. Učbenik. Ljubljana: DZS.
5. Bolles, R. (1999): Kakšne barve je tvoje padalo? Praktični vodnik za iskalce zaposlitve in tiste, ki žele spremeniti poklicno pot. Ljubljana: Quatro-Gnosis.
14. Moore, S. (1991): Sociologija-ključni pojmi in dejstva. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, str. 59–60.

7.2 LITERATURA SPLETNIH VIROV

2. Brezposelnost. Dostopno na spletni strani:
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Brezposelnost>. Prevezeto dne: 27. 12. 2010.
6. Analiza brezposelnosti med mladimi v Republiki Sloveniji. Dostopno na spletni strani:
http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/sifrar3222.pdf. Prevezeto dne: 27. 12. 2010.
8. Brezposelnost v Sloveniji. Dostopno na spletni strani:
<http://arhiv.acs.si/Info-mozaik/2010/28.pdf>. Prevezeto dne: 27. 12. 2010.
10. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. Dostopno na spletni strani:
<http://www.ess.gov.si/>. Prevezeto dne: 27. 12. 2010.
13. Kaj storiti, če ostanemo brez zaposlitve? Dostopno na spletni strani:
http://cekin.si/clanek/kariera_in_izobrazevanje/kaj-storiti-ce-ostanemo-brez-zaposlitve.html. Prevezeto dne 27. 12. 2010.
15. Delo na črno. Dostopno na spletni strani:
http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/delo_na_crno/s_kupaj_ustavimo_delo_in_zaposlovanje_na_crno_za_svetlo_prihodnost/. Prevezeto dne: 27. 12. 2010.

7.3 LITERATURA GRAFOV

9. Brezposelnost v Sloveniji. Dostopno na spletni strani:

<http://arhiv.acs.si/Info-mozaik/2010/28.pdf>. Prevezeto dne: 25. 12. 2010.

7.4 LITERATURA SLIK

Slika na naslovnici. Dostopno na spletni strani:

http://www.poslovni-utrip.si/wp-content/uploads/2010/03/delo_dobi.jpg. Prevezeto dne: 20. 1. 2011.

16. Stres zaradi nezmožnosti opravljanja dela. Dostopno na spletni strani:

<http://mojevro.finance.si/galerije/1229/2/email>. Prevezeto dne: 20.1.2011.

17. Iskanje službe. Dostopno na spletni strani:

<http://www.primorske.si/Slovenija-in-svet/Pri-29-se-pri-mami-in-brez-sluzbe.aspx>.

Prevezeto dne: 21. 2. 2011.

18. Delo na črno. Dostopno na spletni strani:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/delo_na_crno/skupaj_ustavimo_delo_in_zaposlovanje_na_crno_za_svetlo_prihodnost/. Prevezeto dne: 20.1. 2011.

8 PRILOGE

8.1 Priloga 1: Anketni vprašalnik za starše učencev

ANKETA

Sva Mojca Zorko in Katja Aksentijevič in sva učenki 8. razreda OŠ Gustava Šiliha Laporje. Piševa raziskovalno nalogo z naslovom Kraj, kjer se končajo sanje. Raziskujeva o brezposelnosti staršev učencev naše šole. Anketa je anonimna, zato lepo prosiva, da odgovorite na naslednja vprašanja. Za odgovore se Vam že vnaprej zahvaljujema.

1. SPOL

- a) M b) Ž

2. STAROST

- a) 18–25 b) 26–35 c) 36–45 d) 46–55 e) 56 in več

3. DOKONČANA STOPNJA REDNEGA IZOBRAŽEVANJA:

- a) Osnovna šola ali manj e) Višja šola
b) Poklicna šola f) Visoka šola ali več
c) Srednja šola g) Drugo: _____
d) Gimnazija

4. KAJ OD NAŠTETEGA OPIŠE VAŠO SEDANJO DELOVNO AKTIVNOST?

- a) Sem zaposlen/a za nedoločen čas
b) Sem zaposlen/a za določen čas
c) Sem brezposeln/a
d) Se šolam naprej, ker že nekaj časa ne dobim zaposlitve, glede na svojo dosedanjo izobrazbo
e) Opravljam študentsko delo
f) Drugo: _____

5. ČE STE ZAPOSLENI:

- a) ALI STE KDAJ V PRETEKLOSTI BILI BREZPOSELNI? _____
- b) ČE STE ODGOVORILI Z DA, KAKŠNE POSLEDICE JE ČUTILA VAŠA DRUŽINA?
a. Nismo si privoščili dopusta
(smučanje, morje ...)	d. Hrano smo pridelovali večinoma
doma
b. Kupovali smo cenejša oblačila	e. Drugo: _____
c. Oblačila smo dobili od drugih
(sorodnikov, prijateljev, Rdečega
križa ...)	

6. ČE STE BREZPOSELNI,

- a) ALI STE ZAPOSILITEV IZGUBILI V LETU 2010? _____
- b) KOLIKO LET STE ŽE BREZPOSELNI? _____
- c) ALI STE/NISTE:
a. Nismo si privoščili dopusta
(smučanje, morje ...)	d. Hrano smo pridelovali večinoma
doma
b. Kupovali smo cenejša oblačila	e. Drugo: _____
c. Oblačila smo dobili od drugih
(sorodnikov, prijateljev, Rdečega
križa ...)	

7. ALI MENITE, DA IMA SPOL POMEMBNO, OZIROMA ODLOČILNO VLOGO PRI ISKANJU ZAPOSILITVE? (pomembnost ocenite s številko, ki jo obkrožite):

- a) Je nima
- b) Redko jo ima
- c) Ima pomembno vlogo
- d) Ima zelo pomembno vlogo

UTEMELJITE ZAKAJ: _____

8. MENITE, DA SE VAŠI OTROCI ZAVEDAJO VAŠE BREZPOSELNOSTI?

a) Da b) Ne c) Mogoče malo d) Drugo: _____

9. KAJ MENITE O DELU NA ČRNO?

a) Je kaznivo, niti slučajno ne bi delal/a na črno

b) Nič ni narobe, denar je denar

c) Vsak se znajde kot se zna in zmore

d) Drugo: _____

HVALA ZA SODELOVANJE!

8.2 Priloga 2: Anketni vprašalnik za učence

ANKETA

Sva Mojca Zorko in Katja Aksentijevič in sva učenci 8. razreda OŠ Gustava Šiliha Laporje. Piševa raziskovalno nalogo z naslovom Kraj, kjer se končajo sanje in raziskujeva o brezposelnosti staršev učencev naše šole. Anketa je anonimna, zato lepo prosiva, da odgovorite na naslednja vprašanja. Za odgovore se Vam že vnaprej zahvaljujema.

1. RAZRED

- a) 7. b) 8. c) 9.

2. SPOL

- a) M b) Ž

3. ALI SO TVOJI STARŠI ZAPOSLENI (imajo službo)?

a) Da, mama je zaposlena	c) Ne, mama ni zaposlena
b) Da, oče je zaposlen	d) Ne, oče ni zaposlen
	e) Drugo: _____

4. NA NASLEDNJA VPRAŠANJA ODGOVORIŠ, ČE JE KATERI IZMED STARŠEV BREZPOSELN.

A) Ali so tvoji starši v letu 2010 ostali brez službe?

- a) Ne
b) Da, mama
c) Da, oče
d) Drugo: _____

B) Ali ste/niste:

- a) Nismo si privoščili dopusta (smučanje, morje ...)
- b) Kupovali smo cenejša oblačila
- c) Oblačila smo dobili od drugih (sorodnikov, prijateljev, Rdečega križa ...)
- d) Hrano smo pridelovali večinoma doma
- e) Drugo: _____

C) Te "muči", da je oče/mama brez službe?

- a) Da
- b) Ne
- c) Vseeno mi je
- d) Drugo: _____

5. ALI MENIŠ, DA BREZPOSELNOST STARŠEV VPLIVA NA NJIHOVE OTROKE?

- a) Zelo vpliva. Kako? _____
- b) Ne vpliva
- c) Malo vpliva
- d) Drugo: _____

Hvala za sodelovanje!

8.3 Priloga 3: Vprašanja za intervju

1. Koliko aktivnih prebivalcev občine Slovenska Bistrica je brezposelnih?
2. Ali se je brezposelnost v letu 2010 bistveno povečala?
3. Kakšna je starostna struktura registrirane brezposelnosti v občini Slovenska Bistrica?
4. Ali je vzrok brezposelnosti prenizka stopnja izobrazbe?
5. Kakšni so vzroki za brezposelnost?
6. Kakšne storitve nudi zavod brezposelnim?
7. Se veliko ljudi odloči za prekvalifikacijo?
8. Ali osebe, ki delajo preko javnih del prej dobijo zaposlitev kot tisti, ki teh del niso opravili?
9. Ali obstajajo ljudje, ki sistem izkoriščajo? Na kakšen način?